

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพในสังคมไทยปัจจุบัน

Teacher Development to Professional Teacher

สุพจี สุภาพ,

พร้อมพิไล บัวสุวรรณ สุดารัตน์ สารสว่าง*

Supajee Supap,

Promptilai Buasuwan Sudarat Sarnswang

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย

Doctoral student in the field of Educational Administration,

Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

Email : supajee@hotmail.com

Received : July 11, 2018

Revised : March 30, 2019

Accepted : April 5, 2019

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เราจะได้พบได้ยิน คำว่า “ครูมืออาชีพ” ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง ในหลายโอกาสและหลายสถานการณ์ ซึ่งทำไมสังคมจึงคาดหวังว่า “ครูมืออาชีพ” จะเป็นผู้ที่สามารถนำพาความสำเร็จในการเรียนรู้มาสู่นักเรียนได้มากขึ้น ครูมืออาชีพจะมีคุณลักษณะเช่นใด มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ และจะมีวิธีการอย่างไรในการพัฒนาและส่งเสริมครูให้เป็น “ครูมืออาชีพ” ในบทความนี้จะศึกษาเกี่ยวกับ “ครูมืออาชีพ” ในรายประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ๑) ความหมายและคุณลักษณะของความเป็น “มืออาชีพ” ๒) ทำไมถึงต้องเป็นครูมืออาชีพ ๓) คุณลักษณะของครูมืออาชีพ ๔) มุมมอง “ครูมืออาชีพ” ๕) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นครูมืออาชีพ ๖) ปัจจัยจูงใจต่อความเป็นครูมืออาชีพ ๗) การพัฒนาและส่งเสริมครูให้เป็น “ครูมืออาชีพ”

คำสำคัญ : ครูมืออาชีพ; การพัฒนาครูมืออาชีพ

* นางสาวสุพจี สุภาพ Mrs. Supajee Supap, รศ.ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ Assoc.Prof.Dr.Promptilai Buasuwan, ผศ.ดร.สุดารัตน์ สารสว่าง Asst.Prof.Dr.Sudarat Sarnswang

Abstract

In the current situation, we will always hear the word “Professional teacher”. Why does society expect “Professional teachers” will be able to bring more success in learning to students? What are the characteristics of “professional teacher”? What are the factors that influence “Professional teacher” And how to develop a teacher to be a professional teacher? This article will study about “Professional teachers” on various issues as follows: 1) Meaning and characteristics of being professional; 2) why is it necessary to be a professional teacher; 3) characteristics of professional teachers; 4) professional teacher perspective; 5) factors influencing professional teachers; 6) motivation factors for professional teachers; 7) teacher development to a professional teacher.

Keyword: Professional teachers; Professional teacher development

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความจริงที่ได้พบก็คือ นักเรียนส่วนหนึ่งประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ นักเรียนอีกส่วนหนึ่งมีผลการเรียนรู้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และยังมีอีกบางส่วนที่ล้มเหลวจากการเรียนรู้ เมื่อตรวจสอบข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานหรือโอเน็ต (O-NET) ชั้น ม.๖ และ ม.๓ ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมาของนักเรียน สรุปผลการทดสอบโดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบ มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งเกือบทั้งหมด ซึ่งเป็นการแสดงถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยได้ในมิติหนึ่ง หากมีคำถามว่า “ใครควรเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว” ก็อาจจะได้รับคำตอบที่หลากหลาย อาทิ “ผู้บริหารควรจะต้องรับผิดชอบ” เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ได้รับอำนาจตามกฎหมายรวมทั้งรับมอบหมายบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ^๑ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงควรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ อีกทั้งยังจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของโลกในยุคข้อมูลข่าวสาร และจะต้องเป็นผู้นำครู บุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งผู้เรียน ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนให้เข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในขณะที่บางคนอาจตอบว่า “ตัวนักเรียนเองต้องรับผิดชอบ” เพราะตัวนักเรียนไม่ตั้งใจ

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒.

ไม่สนใจเรียน ไม่มีความรับผิดชอบต่องานตัวเอง หลายคนอาจตอบว่า “ผู้ปกครองควรที่จะต้องรับผิดชอบมากกว่า” เนื่องจากผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแลลูกหลานให้ดีจนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน และคนสุดท้ายที่ทุกคนคงจะต้องคิดถึงว่าควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของตัวนักเรียนไม่น้อยกว่าหรืออาจจะมากกว่าคนอื่น ๆ ก็คือ “คุณครูผู้สอนนั่นเอง”

ในการแก้ปัญหาดังที่กล่าวมา จึงควรพิจารณาจากผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สำหรับบทความนี้จะขอมุ่งเน้นไปที่ตัวคุณครู ซึ่งเป็นผู้ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมคาดหวังว่าควรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งสร้างทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จในอนาคตของนักเรียนเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป โดยจะขอนำเสนอในประเด็นของ “ครูมืออาชีพ”

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เราจะได้พบได้ยิน คำว่า “ครูมืออาชีพ” ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในหลายโอกาสและหลายสถานการณ์ ซึ่งทำไมสังคมจึงคาดหวังว่า “ครูมืออาชีพ” จะเป็นผู้ที่สามารถนำพาความสำเร็จในการเรียนรู้นักเรียนได้มากขึ้น ครูมืออาชีพจะมีคุณลักษณะเช่นใด มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ และจะมีวิธีการอย่างไรในการพัฒนาและส่งเสริมครูให้เป็น “ครูมืออาชีพ”

ความหมายและคุณลักษณะของความเป็น “มืออาชีพ”

ก่อนที่จะได้เรียนรู้ว่า “ครูมืออาชีพ” เป็นอย่างไร เราควรจะต้องรู้จักคำว่า “มืออาชีพ” กันก่อน คำว่า “มืออาชีพ” มีความหมายดังที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ให้ไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ มีประสบการณ์สูง และสามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาหรืองานใดงานหนึ่งได้อย่างดี^๒ ในขณะที่ Institute for Learning^๓ ได้อธิบายว่า “ความเป็นมืออาชีพมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงตลอดมา โดยเริ่มจากการให้ความหมายในเชิงของการเป็นผู้มีความชำนาญ หรือมีความรู้เฉพาะในด้านใดด้านหนึ่ง จนกระทั่งในยุคปัจจุบันได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างไม่รู้จบ การพัฒนาคุณภาพการพัฒนาต่อยอดความรู้และความชำนาญ รวมทั้งความเป็นที่น่าเชื่อถือ”^๔ สำหรับคุณลักษณะของความเป็นมืออาชีพควรจะเป็นเช่นไรนั้น ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

^๒ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๖.

^๓ Institute for Learning, Professionalism and the role of professional bodies, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://ifl.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0005/5981/professionalism-and-proof-bodies.pdf [๑๐ มกราคม ๒๕๕๗]

^๔ Ballantin, Jeanne H., Sociology of Education, The: A Systematic Analysis (Publisher: Prentice Hall College Div (1610), 1997)

๑. มีความสามารถที่เฉพาะเจาะจงและลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
๒. มีความยึดมั่นและภูมิใจในอาชีพ ในความรู้ความสามารถของตน
๓. สามารถบริการในงานด้านที่ตนเองมีความสามารถได้ดีเยี่ยม
๔. มีอำนาจและมีความรับผิดชอบในการใช้ความสามารถ
๕. เน้นการบริการลูกค้ารายบุคคล

ในขณะที่ Sayer^๕ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะโดยทั่วไปของมืออาชีพที่สำคัญ คือ

๑. บริการสาธารณะในสิ่งที่สำคัญได้อย่างเหมาะสม
๒. มีความสามารถในการวิจัยและสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
๓. เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาและการฝึกหัดที่ยาวนาน มีความรู้อย่างแท้จริง และพัฒนาทักษะ

อยู่เสมอ

๔. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถอันเป็นความรู้ ความสามารถที่เกิดจากการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเอง

๕. มีความรับผิดชอบสูงและสามารถทำให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้
๖. มีความซื่อสัตย์ มีสติ สนใจบริการลูกค้า
๗. เน้นผลการทำงาน ยิ่งกว่าการบรรยายด้วยข้อเขียนใด ๆ
๘. มีวินัยในตนเอง มีจรรยาบรรณสูง
๙. ควบคุมการรับเข้า การฝึกหัด การให้ใบประกอบวิชาชีพ และมาตรฐานการปฏิบัติอย่าง

เข้มงวด

สำหรับคุณลักษณะของความเป็นมืออาชีพ ตามแนวคิดของ Parkay and Stanford^๖ ได้แก่

๑. สามารถสร้างองค์ความรู้ และวิธีการบริการได้เอง
๒. เป็นผู้ที่สามารถทำงานได้เองอย่างอิสระ
๓. เป็นผู้ที่ถูกฝึกหัดมาอย่างดี มีประสบการณ์ด้านการศึกษายาวนาน
๔. เป็นผู้ที่ดูแลเอาใจใส่ลูกค้าอย่างดีเยี่ยม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บริการลูกค้า

ได้ดียิ่งขึ้นในการบริการ เน้นความสามารถทางสมองมากกว่าทางกายภาพ

^๕ Sayer J., **The Need for Recognition and Professional Status**. In Mc Cleland, A.V. and Varma, V.eds. **The Need of Teachers**. (London: Cassel, 1996), 10-26.

^๖ Parkay Forrest W. and Stanford, Beverly Hard castle., **becoming a teacher: accepting the challenge of a profession**, (Allyn and Bacon, Incorporated, 1992) 505 page.

๕. ปกครองกันเองดีมาก มีระบบสังคม การวิจัยเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการทำงานสามารถจัดกระบวนการทำงานได้เอง มีการควบคุมการเข้าทำงาน มีมาตรฐานจรรยาบรรณและมีวินัยอย่างมืออาชีพ

๖. ความรู้และทักษะของมืออาชีพ จะแตกต่างจากบุคคลทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด

๗. มีความสุขกับความไว้วางใจจากสาธารณะ และความสามารถในการบริการได้อย่างรวดเร็วชัดเจน เหมาะสมกับสถานการณ์

๘. สนใจชื่อเสียงเกียรติยศมากกว่ารางวัลที่ได้จากสิ่งของเงินทอง

ความหมายของครูมืออาชีพ

“ครู” เป็นอีกหนึ่งภาระหน้าที่ ที่ต้องการความเป็นมืออาชีพเช่นเดียวกัน ดังนั้น “ครูมืออาชีพ” ควรหมายความว่าอะไร ๆ ผนวฯ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวกับ ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ ในงาน นิทรรศการกรมการศึกษาวา “ครูอาชีพ คือ ครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านที่จะเป็นครู มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษาอบรมนักเรียนในทุก ๆ ด้าน มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลนักเรียนดี มีวิญญาณของความเป็นครูและปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู”^๗ รวมทั้ง มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วม มียุทธศาสตร์ในความร่วมมือในการเรียนและรู้จักผสมผสานวิธีการอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดผลกับนักเรียนสูงสุด สามารถสังเคราะห์วิธีการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์วิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ ได้^๘ ก็จัดว่าเป็นครูอาชีพที่แท้จริงได้เช่นกัน อีกทั้งครูมืออาชีพยังเป็นผู้มุ่งมั่นให้นักเรียนมีขวัญกำลังใจและมีคุณภาพทางสังคมที่ดี^๙ มีการเอาใจใส่ในการจัดการสอน และพัฒนานักเรียนรายคน ยอมรับและรับการตรวจสอบตามหลักวิชา^{๑๐} มีความรอบรู้ มีความสามารถในการสอน มุ่งมั่นในการทำหน้าที่สอน มุ่งจัดการเพื่อเป้าหมายของโรงเรียน อีกทั้งมีความสามารถในการวิจัยเพื่อค้นคว้าแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง^{๑๑} มีคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นครู

^๗ พนม พงษ์ไพบูลย์, ครูอาชีพ: บันทึกปลัดกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สอง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.moe.go.th/web-panom/article-panom/book-panom0๒.htm>, [๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖]

^๘ Glickman, Carl D. Wiley, *Revolutionizing America's School*, 1998. 207 page.

^๙ Arends, Richard I., *Classroom Instruction and Management*, (McGraw-Hill Companies, 1997), 307 page.

^{๑๐} Bliss, James R., Firestone, William A. and Richards, Craig E., *Rethinking effective schools: research and practice*, (Prentice Hall, 1991) 208 page; Goens, George A. and Clover, Sharon I. R., *Mastering school reform* (Allyn and Bacon, 1991), 303 page; Sayer J., *The Need for Recognition and Professional Status*. P. 10-26)

^{๑๑} Sayer J., *The Need for Recognition and Professional Status*, 10-26.; Clark, Christopher M., *Thoughtful Teaching*, (London: Cassell, 1995)

จากการได้รับการฝึกมาอย่างดี^{๑๒} เป็นผู้ที่มือสละทั้งในการคิดและการตัดสินใจในการทำงานตามหลักวิชา และทักษะความชำนาญของตน สามารถกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเกณฑ์ในการประเมินอย่างชัดเจนเพื่อความสำเร็จของนักเรียน^{๑๓} มีความกระฉับกระเฉง มีความสามารถในการแก้ปัญหา^{๑๔} เป็นที่ยอมรับของสังคม มีระบบการควบคุมตนเอง มีการพัฒนาและประยุกต์ความรู้ของตนเอง และเพื่อนร่วมวิชาชีพ^{๑๕}

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์^{๑๖} ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูมืออาชีพว่า ครูมืออาชีพเป็นครูคุณภาพ เป็นผู้ที่รัก พร้อมทั้งจะเรียนรู้และส่งเสริมชี้แนะให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและรักในการเรียนรู้ ครูมืออาชีพเป็นครูที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ครูมืออาชีพเป็นครูที่มุ่งประเมินและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติตนตามจริยธรรมวิชาชีพครู อย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและผู้อื่น มีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแข่งขัน เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

ทำไมถึงต้องเป็นครูมืออาชีพ

จากเหตุการณ์ที่ผ่านมา พบว่า คุณครูประสบกับปัญหาและมีสาเหตุอันทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งส่งผลให้การยอมรับทางสังคมของคุณครูลดน้อยลง คุณครูบางคนมีปัญหานี้สิ้นหรือความต้องการทางด้านฐานะเงินทอง ทำให้ต้องหารายได้เพิ่ม จนคล้ายกับว่าการปฏิบัติหน้าที่ครูกลายเป็นเพียงอาชีพเสริม ไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง มีการพัฒนาด้านการเรียนการสอนน้อยลง มีเวลาให้นักเรียนไม่เต็มที่ ส่งผลให้นักเรียนไม่ยอมรับในตัวครูและวิชาชีพครู นักเรียนที่เรียนเก่งจึงไม่นิยมเรียนครู คุณครูส่วนมากจึงเป็นผู้ที่มีระดับสติปัญญาในระดับปานกลาง^{๑๗} มีความรู้ไม่เพียงพอ ขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไม่สามารถเป็นผู้เบิกทางแห่งปัญญาให้นักเรียนได้เต็มที่^{๑๘} นอกจากนี้ คุณครูบางคนยังขาด

^{๑๒} Berliner, D., *Telling the stories of educational psychology*, (Education Psychologist, 27:22X, 1992), 143-161.

^{๑๓} Scheerens, J., *Effective schooling: Research, theory and practice*, (London Cassell, 1992)

^{๑๔} Berliner, D., *Telling the stories of educational psychology*, 143-161.

^{๑๕} Bliss, James R., Firestone, William A. and Richards, Craig E., *Rethinking effective schools: research and practice*, (Prentice Hall, 1991)

^{๑๖} สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๓)

^{๑๗} วิทยากร เชียกุล, *ปฏิวัติภูมิปัญญาใหม่ด้านภัยวิกฤต IMF*, (กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, ๒๕๔๑)

^{๑๘} อมรวิชัย นาคทรัพย์, *ความฝันของแผ่นดิน*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ตะวันออก, ๒๕๔๐)

ความมุ่งมั่นในอาชีพและไม่ใส่ใจในการพัฒนาตนเอง^{๑๙} ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้การจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อให้คุณครูเปลี่ยนแปลงแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ควรจะต้องมีการพัฒนาที่ตัวคุณครูก่อนในทุกด้าน และผลจากการปฏิรูปการศึกษาก็น่าจะส่งผลให้ครูสามารถทำผลงานเพื่อขอมีวิทยฐานะสูงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้คุณครูตั้งใจและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีศักยภาพ โดยไม่ต้องกังวลในการหารายได้เพิ่ม มีคุณลักษณะสมกับการที่วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทำให้เป็นครูระดับ “มืออาชีพ”^{๒๐} มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจจากสาธารณชน^{๒๑}

คุณลักษณะของครูมืออาชีพ

คุณลักษณะของครูมืออาชีพ หมายถึง เครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นว่าวิชาชีพครูมีความเป็นวิชาชีพชั้นสูงหรือคุณลักษณะที่ดีของครูอื่นเป็นที่ต้องการของสังคม ซึ่งครูต้องมีความรักและความเมตตาต่อศิษย์ เสียสละหมั่นเพียรศึกษา ปรับปรุงวิธีการสอนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เอาใจใส่ต่อศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์ เพื่อให้เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี มีจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รักความยุติธรรม ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน มีอุดมการณ์ ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจของตนเอง การเป็นครูดีจะเป็นพื้นฐานให้คุณครูพัฒนาเป็นครูมืออาชีพได้ต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๒๒} ได้กำหนดปัจจัยส่งเสริมความเป็นครูดีไว้ ดังนี้

๑. มีอุดมการณ์ของครู ๕ ประการ คือ เต็มรู้ เต็มใจ เต็มเวลา เต็มคน เต็มพลัง

๒. มีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี ได้แก่ มีบุคลิกภาพดี มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความรู้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมมั่นในตนเอง การสอนดีและปกครองดี มีความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี

^{๑๙} สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๓)

^{๒๐} Jenkin, J., *Introducing Moral Issues*, Heinemann Educational Publishers Halley Court, Jordan Hill, Oxford, OX2 8EJ, 1994)

^{๒๑} อรุณี อ่อนสวัสดิ์และบุหงา วชิระศักดิ์มงคล, รายงานการวิจัยเรื่องสังเคราะห์กระบวนการผลิตและพัฒนาครู, พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๘.

^{๒๒} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๓.

๓. ประพจน์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓ คุณลักษณะพร้อมกัน คือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

๔. มีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของคุณครูไว้ในกฎหมายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางด้านการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาของคุณครูสมบูรณ์แบบ ส่งผลต่อความเจริญ พัฒนาของผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งหากคุณครูสามารถประพจน์ ปฏิบัติได้ดังนั้นแล้ว ก็สามารถยกย่องว่าเป็น “ครูมืออาชีพ” ได้เช่นเดียวกันตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓^{๒๓} ได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่ จัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติ ตามมาตราต่าง ๆ ไว้ ในหมวด ๔ อาทิต มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป็นต้น

๒. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา^{๒๔} ได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อเป็นแนวปฏิบัติตน และปฏิบัติงานของครู จำนวน ๑๒ มาตรฐาน อาทิ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ พัฒนา แผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน เป็นต้น

๓. กรมสามัญศึกษา (๒๕๔๒)^{๒๕} ได้กำหนดคุณลักษณะของครูแกนนำเพื่อพัฒนาเป็นครูต้นแบบ โดยให้ความหมายของครูต้นแบบไว้ว่า เป็นบุคลากรวิชาชีพ ที่มีความสามารถและทักษะในด้านการเรียน การสอนที่สร้างสรรค์ สมกับเป็นบุคลากรในวิชาชีพชั้นสูง มีคุณธรรม จริยธรรม และ บุคลิกภาพสมกับ ความเป็นครู และมีความรู้อย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง ในศาสตร์สาขาที่สอน (Subject Matter) อันนำไปสู่ บุคลากรวิชาชีพ โดยกำหนดองค์ประกอบไว้ ๓ ด้าน คือด้านคุณสมบัติส่วนตัว ด้านการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการพัฒนาเพื่อนครู

^{๒๓} กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓.

^{๒๔} สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, **คู่มือสมาชิกคุรุสภา**, (กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, ๒๕๔๒)

^{๒๕} กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๒.

มุมมอง “ครูมืออาชีพ”

นอกจากคุณลักษณะสำคัญที่ได้กล่าวแล้ว ความเป็นครูมืออาชีพยังได้รับการยืนยันว่ายังมีคุณลักษณะด้านอื่น ๆ จากมุมมองของนักวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ไว้ ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันออกไปจากที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ครูมืออาชีพจะต้องใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถทางเทคโนโลยีและมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ^{๒๖} มีความรู้ ความสามารถ จรรยาบรรณ และคุณภาพการสอนที่ดี^{๒๗} มีความสามารถด้านการวางแผนและการเตรียมการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านความรับผิดชอบในวิชาชีพ^{๒๘} มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียน^{๒๙} มีคุณลักษณะด้านความเป็นระเบียบและการควบคุม มีระบบการนิเทศที่ดี มีความสัมพันธ์ร่วมกัน มีความรู้ที่แตกฉานในวิชาที่รับผิดชอบและวิชาชีพสำหรับครู มีความรู้ความชำนาญในการสั่งสอนและถ่ายทอดวิชาความรู้ มีความสามารถในการ“ปลูกฝังจิตสำนึก”^{๓๐}

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นครูมืออาชีพ

จากการศึกษาที่ผ่านมา ผู้อ่านคงได้เห็นถึงความสำคัญว่าทำไมครูถึงต้องเป็นครูมืออาชีพ และความเป็นครูมืออาชีพจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง ลำดับต่อไปผู้ศึกษาจะได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งประกอบด้วย

๑. ภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์สอน ตำแหน่ง คุณลักษณะส่วนตัว (ทั้งด้านกริยาจาและการแต่งกาย) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และความรู้ทางวิชาชีพ

^{๒๖} ภทรวดี วชิรธาดากุล, “การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ: การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์”, OJED, (Vol.๖ No.๑. ๒๕๕๔), ๔๒๘ – ๔๔๒.

^{๒๗} ศิริพร เสรีตานนท์, “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ขวัญในการปฏิบัติงานและความเป็นมืออาชีพของครู และบุคลากรทางการศึกษา”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖) : ๑๐๘-๑๒๐; Clark, Christopher M., *Thoughtful Teaching*, (London: Cassell, 1995) ; Hoy, Wayne K. and Miskel, Cecil G. *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*, (McGraw-Hill, 1996) p. 495.

^{๒๘} Beerens, *evaluating teacher for professional growth: Creating a culture of motivation and learning*, (California: Oaks, 2000)

^{๒๙} ปราณี จันทรรายชัย, มานิตย์ ไชยกิจ, จักรพรรดิ วัฒนา และสำราญ มีแจ้ง, “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, วารสารศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยนเรศวร ฉบับพิเศษ โครงการเผยแพร่งานวิจัยนิตยสารระดับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปีที่ ๒๕๕๑) : ๑๗-๔๐.

^{๓๐} วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, *ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะ*, (กรุงเทพมหานคร : วชิระ, ๒๕๕๓)

๒. การสนับสนุนในสถานศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากร และคุณลักษณะบุคลากรในสถานศึกษา

๓. วัฒนธรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดการความรู้ และการเรียนรู้ร่วมกัน

๔. การพัฒนาตนเอง ได้แก่ สมรรถนะในการวิจัย (เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้) และวิธีการเรียนรู้

๕. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การศึกษาผู้เรียน การออกแบบและการวางแผน การเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

๖. การมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา และการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

๗. ประสบการณ์ในการทำงาน คุณครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพมากกว่าคุณครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า^{๓๑}

จากปัจจัยทั้งหมดซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นครูมืออาชีพ แต่ปัจจัยใดจะมีอิทธิพลมากหรือน้อยกว่ากันอย่างไรนั้น ผู้ศึกษาขอจัดลำดับตามผลการศึกษาของปราณี จันทรราชชัยและคณะ^{๓๒} ดังนี้

๑. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภูมิหลัง การสนับสนุนในสถานศึกษา และการพัฒนาตนเอง สำหรับปัจจัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบ

๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วัฒนธรรม การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับปัจจัยการสนับสนุนในสถานศึกษา การพัฒนาตนเอง และภูมิหลังมีอิทธิพลเชิงลบ

๓. ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภูมิหลัง การสนับสนุนในสถานศึกษา การพัฒนาตนเอง วัฒนธรรมการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามลำดับ สำหรับปัจจัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้มีอิทธิพลเชิงลบต่อความเป็นครูมืออาชีพ

ปัจจัยจูงใจต่อความเป็นครูมืออาชีพ

ปัจจัยจูงใจต่อความเป็นครูมืออาชีพนั้น แน่นอนว่าส่วนหนึ่งคงจะเป็นตัวเงิน แต่นอกจากตัวเงินแล้ว ยังมีปัจจัยได้อีกบ้างที่จูงใจต่อความเป็นมืออาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา^{๓๓} พบว่า

^{๓๑} ภัทรวดี วชิรธาดากุล, “การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ: การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์”, OJED, (Vol.๖ No.๑. ๒๕๕๔), Beerens, *evaluating teacher for professional growth: Creating a culture of motivation and learning*, (California: Oaks, 2000)

^{๓๒} Clark, Christopher M., *Thoughtful Teaching*, (London: Cassell, 1995)

^{๓๓} เนตรพัฒนา ยาวีราช, *การจัดการสมัยใหม่*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซ็นทรัลเอ็กเซลส จำกัด, ๒๕๔๙)

ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ การยกย่องชมเชย การเลื่อนตำแหน่ง การให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ การให้ความมั่นคง การให้ความเอาใจใส่ การมีบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองของสมาชิกในองค์กร การมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี รวมถึงการมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงาน

ในขณะที่ศิริพร เสรีตานนท์^{๓๔} พบว่า เป้าหมายความสำเร็จในวิชาชีพครูคือ การยอมรับนับถือจากศิษย์ จากผู้ปกครอง จากผู้ร่วมงาน และจากชุมชนหรือคนในสังคม ซึ่งอาจแสดงออกในรูปแบบใดแบบหนึ่ง อาทิ การยกย่องให้เกียรติในสังคม การประกาศเกียรติคุณ การให้โลรางวัลหรือสัญลักษณ์อื่นใดในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เพื่อแสดงการชื่นชมยกย่องโดยสื่อให้สังคมรับทราบ และเพื่อก่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของครูมืออาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

การพัฒนาและส่งเสริมครูให้เป็น “ครูมืออาชีพ”

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนและก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญในประเทศ การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้^{๓๕} การพัฒนาเพื่อให้ครูเป็นครูมืออาชีพจึงนับว่าเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่ผู้บริหารควรต้องให้ความสำคัญ

๑. การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

จากการศึกษาเบื้องต้นทำให้ทราบว่ามียปัจจัยใดบ้างที่สามารถจูงใจคุณครูให้มีความต้องการในการพัฒนาเป็นครูมืออาชีพได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปที่ผู้บริหารต้องดำเนินการ คือ หาวิธีการที่จะพัฒนาครูต่อไป ซึ่งภทรวดี วชิรธาดากุล^{๓๖} ได้จัดวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพไว้ ๔ วิธี ดังนี้

๑. การอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน วิธีนี้เป็นการพัฒนาครูให้มีการเรียนรู้ และให้ครูพัฒนาตนเองให้ยั่งยืน แนวคิดที่สำคัญของการอบรมจึงอยู่ที่การเรียนรู้ร่วมกันในชีวิตของการทำงานปกติในทุก ๆ วัน มีครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในเรื่องที่ต้องการพัฒนาคอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน

^{๓๔} ศิริพร เสรีตานนท์, ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ขวัญในการปฏิบัติงานและความเป็นมืออาชีพของครู และบุคลากรทางการศึกษา, หน้า ๑๐๘.

^{๓๕} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑)

^{๓๖} ศิริพร เสรีตานนท์, “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ขวัญในการปฏิบัติงานและความเป็นมืออาชีพของครู และบุคลากรทางการศึกษา”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖) : ๑๐๘-๑๒๐.

การพัฒนาตามความต้องการของครูแต่ละคน เน้นการเสริมสร้างศักยภาพรายบุคคลมากกว่าการอบรมที่ใช้หลักสูตรอบรมแบบตายตัว

๒. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการสำหรับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่มีการดำเนินการอย่างมีระเบียบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนของครู โดยครูและผู้นิเทศจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการวางแผนการสอน การสังเกตการสอน และการประเมินการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

๓. การนิเทศแบบกัลยาณมิตรระหว่างเพื่อนครู เป็นการชี้แนะและช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนในกลุ่มเพื่อนครูด้วยกัน มีหลักการนิเทศที่เน้นประเด็นสำคัญ ๔ ประการ คือ

๓.๑ การสร้างศรัทธา ผู้นิเทศจะต้องสร้างศรัทธา เพื่อให้เพื่อนครูยอมรับ

๓.๒ การสาธิตรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓.๓ การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓.๔ การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ

๔. การแสวงหาความรู้และวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ได้แก่ การเข้าร่วมอบรม การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ การสืบค้นด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูล ฯลฯ ซึ่งในการแสวงหาความรู้และพัฒนาด้วยตนเองนั้น คุณครูควรจะต้องได้รับการส่งเสริมในหลายด้าน ได้แก่ ทักษะการสังเกต การบันทึก การนำเสนอ การฟัง การถาม การตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม การค้นหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การทำวิจัยสร้างความรู้ การเชื่อมโยงบูรณาการ การเขียนเรียบเรียง

จากผลจากการศึกษาของภัทรวดี วชิรธาดากุล^{๓๓} พบว่า ครูมืออาชีพส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการพัฒนาครูด้วยวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการพัฒนาด้วยตนเองมากที่สุด อันดับที่สองคือ วิธีการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อันดับที่สามคือ การนิเทศแบบคลินิก สำหรับวิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรระหว่างเพื่อนครูไม่มีท่านใดเลือก และจากการศึกษายังพบอีกว่า วิธีการพัฒนาครูแบบการแสวงหาความรู้ จะส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพมากกว่าการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หัวข้อที่แสวงหาความรู้มีทั้งในด้านวิธีการทำวิจัย การสร้างนวัตกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้และการผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาก็ดูเหมือนว่าความหวังที่ประเทศไทยจะสามารถพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพก็คงไม่ห่างไกลเกินไป แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารก็ยังคงต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงด้วยเช่นกัน

^{๓๓} ภัทรวดี วชิรธาดากุล, “การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ: การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์”, OJED, ๔๒๘ – ๔๔๒.

๒. การส่งเสริมครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

การส่งเสริมคุณครูจนได้รับการยกย่องให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นด้านต่าง ๆ นับเป็นนโยบายในการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพได้อีกทางหนึ่ง อาทิ กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมยกย่องให้รางวัลครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นสำหรับครูที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งการได้รับการยกย่องจากองค์กรวิชาชีพ ได้แก่ ครูดีเด่นที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ครูต้นแบบและครูแห่งชาติที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งครูที่ผ่านเกณฑ์และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมสนับสนุนคุณครูในด้านนี้ด้วย เพื่อให้คุณครูได้รับการยอมรับยกย่อง อันจะส่งผลถึงความเป็นครูมืออาชีพของคุณครูต่อไป

บทสรุป

“ครูมืออาชีพ” ต้องเป็นครูที่มีความรอบรู้วิชาการที่ตนเองได้ศึกษามาทุกด้าน ยอมรับความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ รู้จักพัฒนาตนเอง รวมทั้งพัฒนาภูมิหลังตนเองให้มีคุณลักษณะส่วนตัวที่เหมาะสม สามารถถ่ายทอดสิ่งที่รู้ให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียน สามารถทำงานร่วมกับครู ชุมชนและสังคมได้ มีการดำรงชีวิตอย่างมีวินัย เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรักศรัทธา และยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ ซึ่งครูผู้สอนทุกคนควรจะต้องทบทวนตัวเองและประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๕๔๕) ซึ่งให้ความสำคัญและถือว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ครูเป็นบุคลากรวิชาชีพหลักด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งต้องผ่านการควบคุมเพื่อให้เป็นครูมืออาชีพ มีมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ดังนั้น หากคุณครูผู้สอนทุกคนได้รับการพัฒนาเป็น “ครูมืออาชีพ” ตามรายละเอียดดังที่ได้กล่าวแล้ว การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวคุณครูย่อมส่งผลไปถึงตัวผู้เรียนโดยตรง อันจะทำให้จำนวนผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน แต่ในทางตรงกันข้าม หากคุณครูยังไม่มีพัฒนา ยังเป็นครูเพียงเพราะว่าต้องการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้รายได้มาใช้จ่าย ความโชคดียังก็ต้องตกอยู่ที่นักเรียนที่จะต้องได้พบได้เรียนกับ “ผู้ประกอบอาชีพครู” และยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลไปถึงการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้ต้องประสบปัญหาในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และหากยังเป็นเช่นนี้ต่อไป ก็คงจะมีคำถามว่าเมื่อไหร่ประเทศไทยจึงจะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาเทียบเท่าประเทศอื่น ๆ ชักที

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๒.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. **การจัดการสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซ็นทรัลเอ็กเพลส จำกัด, ๒๕๔๙.
- ปราณี จันทรราชชัย, มานิตย์ ไชยกิจ, จักรพรรดิ วัฒนา และสำราญ มีแจ้ง. “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ฉบับพิเศษ โครงการเผยแพร่งานวิจัยนิตยระดับการศึกษาคุณณบัณฑิต ประจำปี ๒๕๕๑**, ๑๗-๔๐.
- ภัทรวิฑู วชิรธาดากุล. “การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ: การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์”. **OJED, Vol.๖ No.๑. ๒๐๑๑**, หน้า ๔๒๘ – ๔๔๒.
- ภาวิช ทองโรจน์. “๑๐ อาการที่ต้องผ่าตัดใหญ่การศึกษาไทย (๑) คุณภาพตกต่ำ-ปัญหา โครงสร้าง-ครู”. **มติชนรายวัน**. (๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๑): ๗.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. **ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะ**. กรุงเทพมหานคร : วชิระ. ๒๕๕๓.
- วิทยากร เชียงกุล. **ปฏิวัติภูมิปัญญาใหม่ต้านภัยวิกฤต IMF**. กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, ๒๕๔๑.
- ศิริพร เสรีตานนท์. “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ขวัญในการปฏิบัติงานและความเป็นมืออาชีพของครู และบุคลากรทางการศึกษา”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖) : ๑๐๘-๑๒๐.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. **ประกาศผลการทดสอบ O-NET ระดับประเทศ**, ๒๕๖๑.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒. **รายงานการวิจัย**, ๒๕๕๓. (ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกสศ. ปี ๒๕๕๓)
- สุวิมล ว่องวานิช. **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๓.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **คู่มือสมาชิกคุรุสภา**. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, ๒๕๔๒.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

อมรวิชัย นาครทรรพ. ความฝันของแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ตะวันออก, ๒๕๔๐.

อรุณี อ่อนสวัสดิ์, บุษงา วชิระศักดิ์มงคล. รายงานการวิจัย สังเคราะห์กระบวนการผลิตและพัฒนาครู.

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๘.

Arends, Richard I.. **Classroom Instruction and Management**, McGraw-Hill Companies, 1997, 307 page.

Ballantin, Jeanne H.. **Sociology of Education, The: A Systematic Analysis** Publisher: Prentice Hall College Div (1610), 1997.

Beerens. **Evaluating teacher for professional growth: Creating a culture of motiveation and learning**. California: Oaks. 2000.

Berliner, D.. **Telling the stories of educational psychology**. Education Psychologist, 27Z2X, 1992, 143-161.

Bliss, James R., Firestone, William A. and Richards, Craig E.. **Rethinking effective schools: research and practice**, Prentice Hall, 1991, 208 page.

Clark, Christopher M.. **Thoughtful Teaching**. London: Cassell, 1995.

Glickman, Carl D. Wiley. **Revolutionizing America's School**, 1998. 207 page.

Goens, George A. and Clover, Sharon I. R.. **Mastering school reform** Allyn and Bacon, 1991, 303 page.

Hoy, Wayne K. and Miskel, Cecil G.. **Educational Administration: Theory, Research, and practice**, McGraw-Hill, 1996, 495 page

Jenkin, J.. **Introducing Moral Issues**, Heinemann Educational Publishers Halley Court, Jordan Hill, Oxford, OX2 8EJ, 1994.

Johnson, Patsy E., and Logan Joye. "Efficacy and Productivity: The Future of School-Based Decision-Making Councils in Kentucky". **Journal of School Leadership** 10 (3), 2000, 311 - 331.

Parkay Forrest W. and Stanford, Beverly Hard castle. **Becoming a teacher : accepting the challenge of a profession**, Allyn and Bacon, Incorporated, 1992, 505 page.

Scheerens, J.. **Effective schooling: Research, theory and practice**. London Cassell, 1992.

Sayer, J.. **The Need for Recognition and Professional Status**, In Mc Cleland, A.V. and Varma, V.eds. **The Need of Teachers**, London: Cassel, 1996, 10-26.

เว็บไซต์

พนม พงษ์ไพบูลย์. **ครูอาชีพ. บันทึกปลัดกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สอง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.moe.go.th/web-panom/article-panom/book-panom02.htm>, [21 พฤศจิกายน 2556]

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. **แนวคิดในการสร้างมาตรฐานวิชาชีพ**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com_content&view=article&id=280&catid=99&Itemid=265, [20 พฤศจิกายน 2556]

อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. **อาชีพ และความเป็นมืออาชีพ**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.academyofmagical.com/content/21>, [10 มกราคม 2557]

Institute for Learning. **Professionalism and the role of professional bodies**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://ifl.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0005/5981/professionalism-and-proof-bodies.pdf, [10 มกราคม 2557]